

Decizia 27/2022 [A] referitoare la interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 174 din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, cu modificările și completările ulterioare, ale art. 173 alin. (2), precum și ale art. 180 din aceeași lege

Decizia 27/2022 din 2023.01.26

Status: Acte în vigoare

Versiune de la: 26 ianuarie 2023

Intră în vigoare:

26 ianuarie 2023 An

Decizia 27/2022 [A] referitoare la interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 174 din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, cu modificările și completările ulterioare, ale art. 173 alin. (2), precum și ale art. 180 din aceeași lege

Data act: 12-dec-2022

Emitent: Inalta Curte de Casatie si Justitie

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU SOLUȚIONAREA RECURSULUI ÎN INTERESUL LEGII

Dosar nr. 2.180/1/2022

Gabriela Elena Bogasiu	- vicepreședintele delegat al Înaltei Curți de Casație și Justiție - președintele completului
Laura-Mihaela Ivanovici	- președintele Secției I civile
Valentina Vrabie	- președintele delegat al Secției a II-a civile
Angelica Denisa Stănișor	- președintele delegat al Secției de contencios administrativ și fiscal
Daniel Grădinaru	- președintele Secției penale

Mărioara Isailă	- judecător la Secția a II-a civilă
Mínodora Condoiu	- judecător la Secția a II-a civilă
Roxana Popa	- judecător la Secția a II-a civilă
Veronica Magdalena Dănăilă	- judecător la Secția a II-a civilă
Diana Manole	- judecător la Secția a II-a civilă
Csaba Bela Nasz	- judecător la Secția a II-a civilă
Carmen Trănica Teau	- judecător la Secția a II-a civilă
Petronela Iulia Nițu	- judecător la Secția a II-a civilă
Carmen Sandu-Necula	- judecător la Secția a II-a civilă
Iulia Manuela Cîrnu	- judecător la Secția a II-a civilă
Adina Oana Surdu	- judecător la Secția a II-a civilă
George Bogdan Florescu	- judecător la Secția a II-a civilă
Virginia Florentina Duminecă	- judecător la Secția a II-a civilă
Ruxandra Monica Duță	- judecător la Secția a II-a civilă
Carmen Elena Popoiag	- judecător la Secția I civilă
Cristina Truțescu	- judecător la Secția I civilă
Daniel Gheorghe Severin	- judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Luiza Maria Păun	- judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Lavinia Valeria Lefterache	- judecător la Secția penală
Oana Burnel	- judecător la Secția penală

1. Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii ce formează obiectul Dosarului nr. 2.180/1/2022 este constituit conform dispozițiilor art. 516 alin. (1) din Codul de procedură civilă și ale art. 34 alin. (2) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de

Casație și Justiție, republicat, cu completările ulterioare (Regulamentul).

2. Ședința este prezidată de doamna judecător Gabriela Elena Bogasiu, vicepreședintele delegat al Înaltei Curți de Casație și Justiție.
3. Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este reprezentat de doamna procuror-șef al Secției judiciare, Antonia Eleonora Constantin.
4. La ședința de judecată participă doamna magistrat-asistent Elena Adriana Stamatescu, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 35 din Regulament.
5. Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a luat în examinare recursul în interesul legii declarat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Iași.
6. Magistratul-asistent referă cu privire la obiectul recursului în interesul legii, precum și cu privire la faptul că la dosar au fost depuse hotărâri definitive contradictorii pronunțate de instanțele judecătorești, raportul întocmit de judecătorii-raportori și punctul de vedere al procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.
7. Constatând că nu există chestiuni prealabile, doamna judecător Gabriela Elena Bogasiu, președintele completului de judecată, acordă cuvântul reprezentantului procurorului general asupra recursului în interesul legii.
8. Doamna procuror Antonia Eleonora Constantin, expunând orientările jurisprudențiale identificate de autorul sesizării, arată că, în opinia procurorului general, este în litera și spiritul legii cea de-a doua orientare a practicii, potrivit căreia, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 174, art. 173 alin. (2) și art. 180 din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 85/2014), închiderea procedurii insolvenței nu se poate dispune înaintea soluționării, prin hotărâre definitivă, a acțiunii de atragere a răspunderii pentru intrarea în insolvență, formulată în temeiul art. 169 din Legea nr. 85/2014.
9. Argumentele principale în sprijinul acestei concluzii sunt subsumate conținutului și scopului procedurii insolvenței. Astfel, printre atribuțiile judecătorului-sindic se află și judecarea cererii de atragere a răspunderii pentru intrarea în insolvență, ceea ce presupune o procedură a insolvenței actuală, aflată în curs. Legiuitorul a privit această cerere ca pe o acțiune integrată procedurii în ansamblul său.
10. Un alt argument este cel dat de topica reglementărilor referitoare la atragerea răspunderii pentru

insolvență și închiderea procedurii, în sensul că, în Legea nr. 85/2014, atragerea răspunderii pentru insolvență este așezată înaintea secțiunii privind închiderea procedurii, în reglementarea anterioară ordinea celor două instituții fiind inversă. Or, această schimbare a ordinii nu poate fi întâmplătoare și nu poate rămâne indiferentă interpretului legii.

11. De asemenea, trebuie avut în vedere că, prin închiderea procedurii insolvenței, încetează personalitatea juridică a societății debitoare, ceea ce înseamnă pierderea capacității civile de folosință și, implicit, a capacității procesuale civile de folosință. În acest sens sunt relevante deciziile Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii nr. 2 din 15 februarie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 263 din 7 aprilie 2016, și nr. 14 din 27 iunie 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 902 din 13 septembrie 2022.

12. Întreg ansamblul reglementărilor cuprinse în Legea nr. 85/2014 trebuie interpretat și aplicat în considerarea naturii și scopului procedurii insolvenței, evitându-se închiderea prematură a acesteia, atunci când mai există șanse de reîntregire a activului patrimonial, care să permită acoperirea, fie și în parte, a pasivului înregistrat.

13. Pentru toate aceste considerente solicită admiterea recursului în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Iași și pronunțarea unei decizii de unificare a practicii judiciare.

14. Doamna judecător Gabriela Elena Bogasiu, președintele completului, declară dezbaterile închise, iar completul de judecată rămâne în pronunțare asupra recursului în interesul legii.

ÎNA

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

I. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție

15. La data de 19 octombrie 2022, Colegiul de conducere al Curții de Apel Iași a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție cu soluționarea recursului în interesul legii vizând următoarea problemă de drept: În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 174 din secțiunea a 9-a - Închiderea procedurii - din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 85/2014), ale art. 173 alin. (2), precum și ale art. 180 din aceeași lege, închiderea procedurii insolvenței se poate dispune înainte de soluționarea definitivă a dosarului

asociat având ca obiect acțiunea de atragere a răspunderii pentru intrarea în insolvență, formulată în temeiul art. 169 din Legea nr. 85/2014?

16. Recursul în interesul legii a fost înregistrat la Înalta Curte de Casație și Justiție la aceeași dată, formându-se Dosarul nr. 2.180/1/2022, cu termen de soluționare la 12 decembrie 2022.

II. Obiectul recursului în interesul legii

17. Din cuprinsul recursului în interesul legii declarat, potrivit prevederilor art. 514 din Codul de procedură civilă, de Colegiul de conducere al Curții de Apel Iași rezultă că problema de drept rezolvată neunitar a apărut în cadrul contestațiilor împotriva raportului cu propunerea de închidere a procedurii, întocmit de practicianul în insolvență, dar și în calea de atac a apelului împotriva hotărârii judecătorului-sindic de închidere a procedurii, în ceea ce privește posibilitatea închiderii acestei proceduri înainte de soluționarea definitivă a acțiunii de atragere a răspunderii personale a organelor de conducere, acțiune întemeiată pe dispozițiile art. 169 din Legea nr. 85/2014. Întrucât acțiunea de atragere a răspunderii personale este formulată, în general, în cazurile în care pasivul debitorului în insolvență nu poate fi acoperit din bunurile identificate în procedură, temeiul închiderii este cel reglementat de art. 174 din Legea nr. 85/2014.

18. În interpretarea și aplicarea dispozițiilor legale menționate, s-a constatat că, în practica instanțelor judecătorești, nu există un punct de vedere unitar cu privire la posibilitatea închiderii procedurii insolvenței în cazul prevăzut la art. 174 din Legea nr. 85/2014 cât timp nu s-a soluționat definitiv cererea de atragere a răspunderii patrimoniale a persoanelor care au contribuit la starea de insolvență a debitorului, cerere formulată în temeiul art. 169 din Legea nr. 85/2014.

III. Prevederile legale supuse interpretării Înaltei Curți de Casație și Justiție

19. Înalta Curte de Casație și Justiție este chemată să interpreteze în vederea aplicării unitare următoarele prevederi legale:

Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, cu modificările și completările ulterioare

Art. 169. - "(1) La cererea administratorului judiciar sau a lichidatorului judiciar, judecătorul-sindic poate dispune ca o parte sau întregul pasiv al debitorului, persoană juridică, ajuns în stare de insolvență, fără să depășească prejudiciul aflat în legătură de cauzalitate cu fapta respectivă, să fie suportată de membrii organelor de conducere și/sau supraveghere din cadrul societății, precum și de orice alte persoane care au contribuit la starea de insolvență a debitorului (...).

(2) Administratorul judiciar ori, după caz, lichidatorul judiciar, ori de câte ori identifică persoanele culpabile de starea de insolvență a debitorului, va promova acțiunea în antrenarea răspunderii patrimoniale. Dacă administratorul judiciar ori, după caz, lichidatorul judiciar nu a indicat persoanele culpabile de starea de insolvență a debitorului, aceasta poate fi introdusă de președintele comitetului creditorilor în urma hotărârii adunării creditorilor ori, dacă nu s-a constituit comitetul creditorilor, de un creditor desemnat de adunarea creditorilor. De asemenea, poate introduce această acțiune, în aceleași condiții, creditorul care deține mai mult de 30% din valoarea creanțelor înscrise la masa credală.

(3) Cererea introdusă în temeiul alin. (1) sau, după caz, alin. (2) se va judeca separat, formându-se un dosar asociat. (...)

(7) În cazul în care s-a pronunțat o hotărâre de respingere a acțiunii introduse potrivit alin. (1) sau, după caz, alin. (2), administratorul judiciar/lichidatorul judiciar care nu intenționează să formuleze apel împotriva acesteia va notifica în acest sens comitetul creditorilor sau, în cazul în care nu a fost desemnat un comitet al creditorilor, adunarea creditorilor. Împotriva acestei hotărâri calea de atac poate fi exercitată direct de președintele comitetului creditorilor, iar în lipsa constituirii unui comitet, de către orice creditor interesat care deține mai mult de 30% din valoarea creanțelor înscrise la masa credală. (...)"

Art. 171. - "Sumele depuse potrivit dispozițiilor art. 169 alin. (1) vor intra în averea debitorului și vor fi destinate, în caz de reorganizare, plății creanțelor potrivit programului de plăți, completării fondurilor necesare continuării activității debitorului, iar în caz de faliment, acoperirii pasivului."

Art. 173. - "(1) Executarea silită împotriva persoanelor prevăzute la art. 169 alin. (1) se efectuează de către executorul judecătoresc, potrivit Codului de procedură civilă.

(2) După închiderea procedurii falimentului, sumele rezultate din executarea silită vor fi repartizate de către executorul judecătoresc potrivit prevederilor prezentului titlu, în temeiul tabelului definitiv consolidat de creanțe pus la dispoziția sa de către lichidatorul judiciar."

Art. 174. - "(1) În orice stadiu al procedurii prevăzute de prezentul titlu, dacă se constată că nu există bunuri în averea debitorului ori că acestea sunt insuficiente pentru a acoperi cheltuielile administrative și niciun creditor nu se oferă să avanseze sumele corespunzătoare, judecătorul-sindic va audia de urgență creditorii într-o ședință, iar în cazul refuzului exprimat de aceștia de a avansa sumele necesare sau în cazul neprezentării acestora, deși s-a îndeplinit procedura citării prin BPI, va da o sentință de

închidere a procedurii, prin care se dispune și radierea debitorului din registrul în care este înmatriculat. (...)"

Art. 180. - "Prin închiderea procedurii, judecătorul-sindic, administratorul/lichidatorul judiciar și toate persoanele care i-au asistat sunt descărcați de orice îndatoriri sau responsabilități cu privire la procedură, debitor și averea lui, creditorii, titularii de drepturi de preferință, acționari sau asociați."

IV. Examenul practicii judiciare

20. Colegiul de conducere al Curții de Apel Iași a identificat existența a două orientări jurisprudențiale distincte în această problemă de drept.

21. Astfel, într-o primă orientare jurisprudențială, în interpretarea și aplicarea textelor de lege menționate, se apreciază că nesoluționarea definitivă a acțiunii întemeiate pe dispozițiile art. 169 din Legea nr. 85/2014 nu împiedică închiderea procedurii insolvenței.

22. Potrivit acestei opinii, acțiunea de atragere a răspunderii nu poate fi promovată după închiderea procedurii insolvenței, dar, dacă a fost înregistrată înainte de acest moment, ea se soluționează și după închiderea procedurii.

23. În argumentarea acestei opinii se arată că nu există un temei expres în legea insolvenței pentru amânarea închiderii procedurii până după soluționarea definitivă a acțiunii de atragere a răspunderii.

24. Art. 174 alin. (1) din Legea nr. 85/2014 prevede că procedura se închide în orice stadiu dacă se constată că nu există bunuri în averea debitorului ori că acestea sunt insuficiente pentru a acoperi cheltuielile administrative și niciun creditor nu se oferă să avanseze sumele corespunzătoare. Așadar, legiuitorul a prevăzut expres care sunt condițiile închiderii procedurii, printre acestea neregăsindu-se vreo interdicție de a o închide până la momentul soluționării definitive a cererii privind atragerea răspunderii celor vinovați de intrarea debitorului în insolvență.

25. Art. 169 alin. (3) din Legea nr. 85/2014 prevede că cererile de atragere a răspunderii se vor judeca separat, formându-se un dosar asociat; pe cale de consecință, legiuitorul a prevăzut pentru aceste tipuri de cereri o procedură distinctă, condiția esențială fiind doar aceea ca acțiunea de atragere a răspunderii să fie promovată înainte de închiderea procedurii.

26. În continuare, prevederile art. 171 și 173 din Legea nr. 85/2014 reglementează situațiile în care acțiunea de atragere a răspunderii este soluționată înainte, respectiv după închiderea procedurii, în primul caz, sumele intrând în averea debitorului și fiind folosite pentru plata creanțelor sau acoperirea

pasivului, iar, în al doilea caz, sumele fiind distribuite de executorul judecătoresc, în funcție de creanțele înscrise în tabelul creditorilor pus la dispoziție de lichidatorul judiciar.

27. Art. 173 din Legea nr. 85/2014 prevede deci expres că modalitatea de executare a hotărârii pronunțate în acțiunea de atragere a răspunderii nu mai are legătură cu procedura propriu-zisă, fiind de competența executorului judecătoresc, care va distribui sumele obținute potrivit ultimului tabel întocmit, în baza Codului de procedură civilă.

28. Cererea de atragere a răspunderii este formulată împotriva persoanelor care au constituit organele de conducere ale debitorului, și nu împotriva societății debitoare, a cărei existență încetează la momentul radierii.

29. Prin închiderea procedurii pentru lipsă sau insuficiență de bunuri nu se aduce niciun prejudiciu societății în insolvență, prejudiciul fiind al creditorilor înscrși în tabel, care vor fi îndestulați din averea fostului administrator/asociat vinovat de intrarea în insolvență, în caz de admitere a acțiunii.

30. În susținerea acestei opinii au fost aduse și argumente de oportunitate, apreciindu-se inutil a se păstra deschisă o procedură de insolvență generatoare de cheltuieli, dacă oricum nu mai pot fi întreprinse alte acțiuni aducătoare de fonduri bănești, iar legea prevede posibilitatea de distribuire a eventualelor sume obținute din antrenarea răspunderii. Art. 174 are ca scop tocmai evitarea generării unor cheltuieli de procedură inutile, în acele situații în care există indicii clare că scopul procedurii, așa cum este prevăzut la art. 2, nu va mai putea fi atins, deoarece în patrimoniul debitoarei nu se mai găsesc bunuri valorificabile sau cele care au fost identificate au o valoare atât de redusă, încât eventuala lor valorificare nu ar acoperi nici măcar cheltuielile de procedură. Într-o atare ipoteză este firesc ca, în situațiile în care creditorii nu avansează sumele necesare continuării procedurii, judecătorul-sindic să o închidă, pentru a evita generarea de cheltuieli care nu vor putea fi recuperate. Textele legale urmăresc deci eficientizarea procedurii, reducerea costurilor și scurtarea duratei de soluționare a cauzelor.

31. În ceea ce privește aplicarea art. 180 din Legea nr. 85/2014, se reține că prezintă relevanță faptul că, la data promovării cererii de atragere a răspunderii, judecătorul-sindic și celelalte organe care aplică procedura insolvenței nu erau descărcați de responsabilitățile legale, fiind evident că, până la soluționarea definitivă a cererii de atragere a răspunderii, vor păstra în această măsură competențele întemeiate pe art. 169 și 45 din Legea nr. 85/2014.

32. După închiderea procedurii, sarcina repartizării sumelor provenite din executarea silită a patrimoniului persoanelor vinovate de cauzarea insolvenței nu revine lichidatorului, ci executorului

judecătorească, tocmai datorită faptului că, la acel moment, practicianul este descărcat de orice îndatoriri sau responsabilități cu privire la procedură, debitor și averea sa, ceea ce nu înseamnă însă că vreun creditor va fi pus în imposibilitatea de a-și valorifica drepturile obținute împotriva acestor persoane. Nu există nicio contradicție între închiderea procedurii și distribuirea sumelor rezultate din executarea silită a persoanelor responsabile de cauzarea stării de insolvență, iar art. 170 nu trebuie interpretat în sensul că acoperirea pasivului se face doar în cadrul procedurii insolvenței, cât timp art. 173 acoperă și ipoteza executării după închiderea procedurii.

33. În concluzie, împrejurarea că acțiunea de antrenare a răspunderii administratorului debitoarei se află în curs de soluționare nu poate constitui temei pentru respingerea cererii de închidere a procedurii insolvenței.

34. Fiind reglementată distinct o procedură de repartizare a sumelor rezultate din executarea silită a persoanelor obligate în temeiul art. 169 din Legea nr. 85/2014, unde practicianul în insolvență nu are nicio competență, sunt posibile închiderea și descărcarea de atribuții fără ca aceasta să impiezeze asupra acțiunii de atragere a răspunderii și asupra dreptului creditorilor de a-și realiza creanțele, așa cum se găsesc în tabelele creditorilor.

35. Sunt însă și hotărâri judecătorești prin care, la închiderea procedurii, lichidatorul judiciar este descărcat doar parțial, cu păstrarea îndatoririlor și responsabilităților care se referă la continuarea acțiunii de atragere a răspunderii în curs de soluționare: sentințele pronunțate de Tribunalul Specializat Argeș nr. 375 din 8 iulie 2020, nr. 758 din 18 noiembrie 2020, nr. 1.008 din 26 noiembrie 2019; deciziile pronunțate de Curtea de Apel Iași - Secția civilă nr. 556 din 6 septembrie 2018, nr. 791 din 10 noiembrie 2017, nr. 131 din 5 martie 2018, nr. 248 din 13 aprilie 2018.

36. Această opinie, potrivit căreia se poate închide procedura insolvenței în temeiul art. 174 din Legea nr. 85/2014, chiar dacă nu s-a soluționat definitiv o acțiune de atragere a răspunderii promovată anterior închiderii, este redată în următoarele hotărâri judecătorești definitive: sentințele pronunțate de Tribunalul Specializat Argeș nr. 375 din 8 iulie 2020, definitivă prin respingerea apelului; nr. 758 din 18 noiembrie 2020, definitivă prin respingerea apelului; nr. 1.008 din 26 noiembrie 2019, definitivă prin respingerea apelului; Decizia nr. 5.133 din 6 iunie 2013, pronunțată de Curtea de Apel Suceava - Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, deciziile pronunțate de Curtea de Apel Ploiești - Secția a II-a civilă nr. 414 din 22 octombrie 2019, nr. 492 din 30 octombrie 2019, nr. 501 din 5 noiembrie 2019; Sentința nr. 252 din 2 noiembrie 2020 pronunțată de Tribunalul Buzău - Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, definitivă prin neapelare; deciziile pronunțate de Curtea de Apel București - Secția a VI-a civilă nr. 2.338 din 14 decembrie 2017, nr. 1.416/A din 22

septembrie 2016, nr. 641 din 8 aprilie 2021, nr. 1.542 din 10 septembrie 2018, nr. 45/A din 12 ianuarie 2018, nr. 174 din 4 martie 2020, nr. 1.242 din 7 octombrie 2020, nr. 620 din 25 iunie 2020, nr. 1.788 din 3 noiembrie 2016; deciziile pronunțate de Curtea de Apel Iași - Secția civilă nr. 556 din 6 septembrie 2018, nr. 791 din 10 noiembrie 2017, nr. 131 din 5 martie 2018, nr. 248 din 13 aprilie 2018.

37. S-a exprimat și opinia nuanțată potrivit căreia se poate dispune închiderea procedurii doar dacă acțiunea nu este promovată de practicianul în insolvență, ci de ceilalți titulari ai acțiunii, așa cum sunt menționați în art. 169 alin. (2) din Legea nr. 85/2014, dar nu a fost identificată practică judiciară care să susțină această opinie teoretică.

38. Într-o a doua orientare jurisprudențială, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor legale menționate, se consideră că, pentru a se dispune închiderea procedurii insolvenței, nu este suficient să fie îndeplinite cerințele prevăzute la art. 174 alin. (1) din Legea nr. 85/2014, ci trebuie ca acțiunea de atragere a răspunderii să fie definitiv soluționată.

39. În argumentarea acestei opinii se arată că una dintre premisele răspunderii reglementate de art. 169 din Legea nr. 85/2014 este actualitatea procedurii de insolvență. Angajarea răspunderii patrimoniale în baza art. 169 are natura unei proceduri create pentru scopurile insolvenței, de acoperire a părții de pasiv rămase după lichidarea bunurilor debitoarei sau în lipsa acestor bunuri. O astfel de acțiune există doar în procedura insolvenței, iar închiderea procedurii anterior soluționării acțiunii în răspundere o lasă fără obiect.

40. De altfel, atragerea răspunderii este reglementată de secțiunea a 8-a capitolul I din titlul II, intitulat "Procedura insolvenței", înainte de secțiunea a 9-a, intitulată "Închiderea procedurii". Astfel, atragerea răspunderii este o etapă a procedurii și se finalizează înainte de închiderea ei.

41. Se consideră, de asemenea, că judecătorul-sindic nu poate închide procedura cât timp nu soluționează toate dosarele asociate, care nu pot avea o existență de sine stătătoare.

42. Mai mult, la soluționarea unei cereri de închidere a procedurii, judecătorul-sindic trebuie să aibă în vedere consecințele de ordin procedural pe care le poate produce o asemenea dispoziție.

43. Or, art. 169 alin. (7) din Legea nr. 85/2014 prevede că, în cazul în care s-a pronunțat o hotărâre de respingere a acțiunii de atragere a răspunderii, administratorul/lichidatorul judiciar care nu intenționează să formuleze apel împotriva acesteia este ținut să notifice în acest sens comitetul creditorilor sau, în cazul în care nu a fost desemnat un comitet al creditorilor, adunarea creditorilor.

Împotriva acestei hotărâri, calea de atac poate fi exercitată direct de președintele comitetului creditorilor, iar, în lipsa constituirii unui comitet, de către orice creditor interesat care deține mai mult de 30% din valoarea creanțelor înscrise la masa credală.

44. În condițiile în care închiderea procedurii presupune, potrivit art. 180 din Legea nr. 85/2014, descărcarea de orice îndatoriri sau responsabilități cu privire la procedură a tuturor organelor care o aplică, art. 169 alin. (7) din aceeași lege rămâne fără efect. O degrevare parțială a lichidatorului judiciar nu este prevăzută de lege, astfel că nu este posibilă. Particularitățile specifice acestor proceduri determină o anumită legitimare procesuală activă de formulare a căii de atac a apelului împotriva hotărârii de respingere a acțiunii.

45. Efectivitatea procedurii prevăzute de art. 169 alin. (7) din Legea nr. 85/2014 reprezintă un impediment obiectiv pentru închiderea acesteia, atât timp cât descărcarea lichidatorului judiciar de orice îndatorire și responsabilitate cu privire la procedură vizează și situația manifestării de voință în sensul exercitării căii de atac, respectiv a notificării creditorilor pentru exercitarea apelului. Cadrul procesual existent în cadrul procedurii insolvenței, circumstanțiat în situația nesoluționării cererii de atragere a răspunderii, determină caracterul prematur al analizei cererii de închidere a procedurii insolvenței. Lichidatorul judiciar nu va mai avea calitate procesuală pentru a promova calea de atac, iar în ipoteza trimerii spre rejudicare nu se știe cine ar mai fi investit cu soluționarea cauzei, dacă judecătorul-sindic ar fi descărcat de orice îndatoriri sau responsabilități. Judecătorul-sindic nu mai poate exercita una dintre atribuțiile sale principale - soluționarea acțiunii de atragere a răspunderii - după închiderea procedurii și dezinvestirea sa, prin hotărârea de închidere. De asemenea, dacă acțiunea de atragere a răspunderii va fi respinsă și pârâtul va solicita acordarea cheltuielilor de judecată, reclamantul lichidator judiciar nu va putea fi obligat la suportarea acestora, deoarece nu le poate recupera din averea debitorului, în condițiile în care procedura de insolvență este închisă.

46. De îndată ce se închide procedura și dispăre personalitatea juridică a debitorului, creditorii îndreptățiți să participe la procedură își pierd și ei această calitate, iar acțiunea nu mai poate subzista nici în contradictoriu cu persoana fizică, pentru că aceasta stă în judecată în considerarea calității deținute în cadrul persoanei juridice.

47. Art. 171 din Legea nr. 85/2014 prevede că sumele depuse potrivit art. 169 alin. (1) vor intra în averea debitorului și vor fi destinate, în caz de reorganizare, plății creanțelor potrivit programului de plăți, completării fondurilor necesare continuării activității debitorului, iar, în caz de faliment, acoperirii pasivului. Legiuitorul vorbește, așadar, despre averea debitorului, unde vor intra sumele obținute de la persoanele vinovate de intrarea societății în insolvență. Prin soluționarea cererii de

antrenare a răspunderii întemeiate pe dispozițiile art. 169 din Legea nr. 85/2014 se poate dispune ca părâții să suporte în tot sau în parte pasivul societății și să aducă la masa credală aceste valori, care vor servi la acoperirea creanțelor creditorilor, ceea ce presupune o repartizare de fonduri. Acest demers, odată finalizat, poate presupune executarea silită a persoanelor părâte în cererea de atragere a răspunderii, dacă acestea nu se conformează hotărârii. Chiar dacă asemenea executare se poate face și ulterior închiderii procedurii, aspect permis de art. 173 din Legea nr. 85/2014, până la soluționarea cererii de antrenare a răspunderii nu se poate constata finalizarea demersurilor necesare acoperirii creanțelor, acțiunea în antrenarea răspunderii fiind grefată pe o procedură în curs.

48. Această opinie are în vedere și considerentele de la paragraful 23 din Decizia Curții Constituționale a României nr. 363 din 25 iunie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 573 din 31 iulie 2014 (Decizia nr. 363 din 25 iunie 2014), care au următorul conținut: "Întrucât, potrivit dispozițiilor art. 136 din Legea nr. 85/2006 , prin închiderea procedurii, judecătorul-sindic, administratorul/lichidatorul și toate persoanele care i-au asistat sunt descărcați de orice îndatoriri sau responsabilități cu privire la procedură, debitor și averea lui, creditori, titulari de garanții, acționari sau asociați, toate acțiunile și cererile formulate în temeiul art. 138 din Legea nr. 85/2006 se soluționează înainte de închiderea procedurii", dar și considerentele deciziilor Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept nr. 36 din 6 iunie 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 635 din 28 iunie 2022 (Decizia nr. 36 din 6 iunie 2022), și nr. 2 din 15 februarie 2016, pronunțată de Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 263 din 7 aprilie 2016, paragraful 34 (Decizia nr. 2 din 15 februarie 2016).

49. În acest sens au fost pronunțate următoarele soluții definitive: Decizia Curții de Apel Pitești - Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal nr. 467 din 23 septembrie 2021, Decizia Curții de Apel Bacău - Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal nr. 46 din 21 februarie 2020, deciziile Curții de Apel Constanța - Secția a II-a civilă, de insolvență și litigii cu profesioniști și societăți nr. 355 din 9 septembrie 2021 și nr. 190 din 18 mai 2022, deciziile Curții de Apel Timișoara - Secția a II-a civilă nr. 457/A din 13 octombrie 2020, nr. 150/A din 11 martie 2021, nr. 32/A din 19 ianuarie 2022, nr. 288/A din 4 mai 2022, dar și deciziile identificate de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în Decizia nr. 36 din 6 iunie 2022: nr. 1.651A din 25 octombrie 2021 și nr. 1.475/A din 6 octombrie 2021, pronunțate de Curtea de Apel București - Secția a VI-a civilă, Decizia nr. 2.126 din 2 decembrie 2021, pronunțată de Curtea de Apel București - Secția a V-a civilă, sentințele nr. 694 din 22 iulie 2019 și nr. 588 din 8 decembrie 2021, pronunțate de Tribunalul Prahova - Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal.

50. Punctele de vedere teoretice exprimate de curțile de apel din țară exprimă ambele orientări jurisprudențiale.

51. Problema de drept a fost discutată la întâlnirea președinților secțiilor specializate (foste comerciale) ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, care a avut loc la Constanța, la 16-17 septembrie 2021, dar în urma acestei întâlniri nu se poate reține că practica a fost unificată.

V. Opinia titularului sesizării - Colegiul de conducere al Curții de Apel Iași

52. Colegiul de conducere al Curții de Apel Iași nu și-a exprimat opinia asupra problemei de drept, însă a apreciat sesizarea ca fiind admisibilă, în raport cu hotărârile judecătorești definitive evocate, din care rezultă că există practică judiciară neunitară. Această concluzie rezultă și din punctele de vedere exprimate de celelalte curți de apel din țară. Mai mult, mecanismul de unificare a practicii judiciare reglementat de art. 519 din Codul de procedură civilă a fost uzitat, apreciindu-se că problema de drept nu este nouă.

VI. Opinia procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

53. Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a apreciat ca fiind în litera și spiritul legii a doua orientare jurisprudențială (prezentată la paragrafele 38-48 din prezenta decizie).

54. Astfel, analizând conținutul și scopul procedurii insolvenței, procurorul general a conchis că, în sistemul Legii nr. 85/2014, atragerea răspunderii pentru intrarea în insolvență este o etapă a procedurii insolvenței și se finalizează înainte de închiderea ei.

55. Cât privește închiderea procedurii insolvenței și efectele acesteia, reținând incidența deciziilor Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii nr. 2 din 15 februarie 2016 și nr. 14 din 27 iunie 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 902 din 13 septembrie 2022 (Decizia nr. 14 din 27 iunie 2022), a apreciat că acțiunea prevăzută de art. 169 din Legea nr. 85/2014 reprezintă o formă de răspundere civilă pentru fapta organelor de conducere/supraveghere din cadrul societății. Or, închiderea procedurii, cu toate consecințele legate de descărcarea de gestiune a participanților, încetarea mandatului practicianului în insolvență și dezinvestirea judecătorului-sindic (în sensul art. 180 din Legea nr. 85/2014) ar veni în totală contradicție cu menținerea pe rol a unui dosar asociat procedurii insolvenței, în cadrul căruia judecătorul-sindic ar rămâne în continuare investit, iar practicianul în insolvență ar mai avea, rezidual, unele competențe. Împrejurarea că legiuitorul a prevăzut la art. 169 alin. (3) din Legea nr. 85/2014 că

acțiunea în antrenarea răspunderii se judecă separat, formându-se un dosar asociat, nu este de natură a conduce la concluzia că această acțiune ar putea avea o existență independentă de procedura insolvenței. Prevederea în discuție nu a dat autonomie acțiunii în atragerea răspunderii, ci a constituit o măsură de administrare judiciară, astfel că aceasta se soluționează într-un dosar distinct, dar în cadrul unei proceduri de insolvență deschise și nefinalizate.

56. În privința executării silite a hotărârii pronunțate în soluționarea acțiunii prevăzute de art. 169 alin. (3) din Legea nr. 85/2014, a subliniat că legiuitorul a înțeles să transfere în sarcina executorului judecătoresc obligația de a acoperi pasivul fostului debitor prin repartizarea sumelor obținute din executarea silită în conformitate cu tabelul definitiv consolidat de creanțe pus la dispoziție de lichidator, aceasta neavând semnificația unei modificări a regimului acțiunii cu privire la care s-a pronunțat hotărârea ce constituie titlul executoriu.

57. A argumentat și că soluția de închidere a procedurii cu descărcarea parțială de atribuții a lichidatorului judiciar nu are suport legal, nefiind prevăzută de lege, având în vedere că secțiunea a 9-a a capitolul I titlul II din Legea nr. 85/2014 nu reglementează închiderea procedurii cu descărcarea parțială de îndatoriri și responsabilități a lichidatorului judiciar, art. 180 prevăzând că, în cazul în care se dispune închiderea procedurii, judecătorul-sindic, administratorul/lichidatorul judiciar și toate persoanele care i-au asistat sunt descărcați de orice îndatoriri sau responsabilități cu privire la procedură, debitor și averea lui, creditorii, titularii de drepturi de preferință, acționari sau asociați. Doar după soluționarea definitivă a acțiunii în angajarea răspunderii organelor de conducere, lichidatorul judiciar poate fi descărcat de orice îndatoriri sau responsabilități cu privire la procedură și doar la acel moment, când, de altfel, și judecătorul-sindic se dezinvestește de această acțiune aferentă procedurii, se poate dispune închiderea procedurii insolvenței.

58. A arătat că toate aceste argumente pledează pentru reținerea opiniei potrivit căreia închiderea procedurii insolvenței nu se poate dispune înainte de soluționarea definitivă a dosarului asociat având ca obiect acțiunea în atragerea răspunderii pentru cauzarea stării de insolvență.

59. În sprijinul acestei opinii vin și considerentele Deciziei nr. 14 din 27 iunie 2022, mai sus menționate, care susțin a doua orientare jurisprudențială, în sensul imposibilității închiderii procedurii insolvenței până la rămânerea definitivă a hotărârii pronunțate în dosarul asociat având ca obiect cererea de atragere a răspunderii în temeiul art. 169 din Legea nr. 85/2014.

60. În concluzie, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a opinat că, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 174 din Legea nr. 85/2014, ale art. 173 alin. (2), precum și ale art. 180 din aceeași lege, închiderea procedurii insolvenței nu se poate dispune

înainte de soluționarea definitivă a dosarului asociat având ca obiect acțiunea de atragere a răspunderii pentru intrarea în insolvență, formulată în temeiul art. 169 din Legea nr. 85/2014.

VII. Jurisprudența Curții Constituționale

61. Curtea Constituțională s-a pronunțat asupra prevederilor art. 138 alin. (6) din Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 85/2006), dispoziții ce au un conținut similar cu cele ale art. 169 alin. (7) din Legea nr. 85/2014.

62. Astfel, prin Decizia nr. 363 din 25 iunie 2014, respingând excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 138 alin. (6) din Legea nr. 85/2006, Curtea Constituțională a reținut că: "23. Întrucât, potrivit dispozițiilor art. 136 din Legea nr. 85/2006, prin închiderea procedurii, judecătorul-sindic, administratorul/lichidatorul și toate persoanele care i-au asistat sunt descărcați de orice îndatoriri sau responsabilități cu privire la procedură, debitor și averea lui, creditorii, titularii de garanții, acționari sau asociați, toate acțiunile și cererile formulate în temeiul art. 138 din Legea nr. 85/2006 se soluționează înainte de închiderea procedurii."

VIII. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție în mecanismele de unificare a practicii

63. Prin Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii nr. 2 din 15 februarie 2016 s-a decis, între altele, că:

"În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 41 alin. (1) din Codul de procedură civilă din 1865/art. 32 alin. (1) lit. a) și art. 56 alin. (1) din Codul de procedură civilă, respectiv a art. 136 din Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței, cu modificările și completările ulterioare/art. 180 din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, angajatorul desființat în urma procedurilor de insolvență, finalizate cu radierea din registrele specifice, nu poate sta în judecată, neavând capacitate procesuală de folosință, iar fostul lichidator, chemat în judecată în nume propriu, nu are calitate procesuală pasivă."

64. În considerentele acestei decizii (paragraful 34), s-a reținut că: "(...) fostul lichidator, chemat în judecată în nume propriu, nu are calitate procesuală, deoarece, de la momentul radierii societății pe care o reprezenta, acesta nu mai poate exercita nicio atribuție în legătură cu societatea radiată, fiind degrevat de orice responsabilitate (art. 136 din Legea nr. 85/2006, cu modificările și completările ulterioare, în prezent abrogată; art. 180 din Legea nr. 85/2014, în vigoare la acest moment)."

65. Prin Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept nr. 36 din 6 iunie 2022 a fost respinsă, ca inadmisibilă, sesizarea formulată de Curtea de Apel

Iași - Secția civilă referitoare la următoarea problemă de drept: În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 180 din Legea nr. 85/2014, după închiderea procedurii de insolvență, mai poate fi soluționată o cerere întemeiată pe dispozițiile art. 169 din aceeași lege?

66. La paragraful 46 din considerentele deciziei s-a reținut că: "(...) verificarea jurisprudenței permite constatarea că textul de lege la care se face referire în conținutul sesizării a primit în practica instanțelor de judecată interpretări și aplicări care au conturat deja o jurisprudență consistentă, pentru a mai putea subzista elementul de noutate în abordarea acestuia, o eventuală practică neunitară putând face, în măsura în care i se verifică premisele, obiectul celui alt mecanism procedural de unificare a practicii, al recursului în interesul legii."

67. Prin Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii nr. 14 din 27 iunie 2022 s-a decis că:

"În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 169 alin. (1) lit. d) teza a doua din Legea nr. 85 /2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, cu modificările și completările ulterioare, în cazul în care pârâtul nu predă documentele contabile practicianului în insolvență, după prealabila notificare, se prezumă relativ întrunirea tuturor condițiilor necesare atragerii răspunderii patrimoniale pentru fapta prevăzută de art. 169 alin. (1) lit. d) din aceeași lege."

68. În considerentele acestei decizii (paragrafele 82-84), s-a reținut că:

"82. Răspunderea membrilor organelor de supraveghere/conducere sau a oricărei persoane care a cauzat starea de insolvență a debitorului persoană juridică constituie parte integrantă din procedura insolvenței privită în ansamblul legii-cadru în materie. (...)

83. Acțiunea poate fi exercitată doar în cadrul procedurii insolvenței, iar nu și după închiderea ei sau independent de procedură. Închiderea procedurii insolvenței, prin efectele pe care le generează, plasează acțiunea în răspundere în afara cadrului legal de exercitare.

84. Așadar, premisele care circumstanțiază activarea răspunderii patrimoniale sunt reprezentate de existența și actualitatea procedurii de insolvență și de insuficiența activului necesar pentru plata pasivului debitorului insolvent."

IX. Opinia judecătorilor-raportori

69. Judecătorii-raportori, constatând că sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate prevăzute de dispozițiile art. 514 din Codul de procedură civilă, au apreciat că procedura insolvenței nu poate fi

închisă înainte de soluționarea prin hotărâre definitivă a acțiunii de atragere a răspunderii pentru intrarea în insolvență, formulată în temeiul art. 169 din Legea nr. 85/2014.

X. Înalta Curte de Casație și Justiție

Examinând sesizarea cu recurs în interesul legii, raportul întocmit de judecătorii-raportori și dispozițiile legale ce se solicită a fi interpretate în mod unitar, reține următoarele:

X.1. Analiza condițiilor de admisibilitate a recursului în interesul legii

70. Completul competent să judece recursul în interesul legii a fost legal sesizat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Iași, care, potrivit dispozițiilor art. 514 din Codul de procedură civilă, are calitatea procesuală de a declanșa acest mecanism de unificare a practicii, în scopul interpretării și aplicării unitare a legii de către toate instanțele judecătorești.

71. Potrivit dispozițiilor art. 515 din Codul de procedură civilă, "Recursul în interesul legii este admisibil numai dacă se face dovada că problemele de drept care formează obiectul judecății au fost soluționate în mod diferit prin hotărâri judecătorești definitive, care se anexează cererii".

72. Din cuprinsul textului de lege menționat rezultă următoarele condiții care trebuie îndeplinite pentru ca recursul în interesul legii să fie admisibil: sesizarea să aibă ca obiect o problemă de drept; această problemă de drept să fi fost dezlegată diferit de instanțele judecătorești; dovada soluționării diferite să se facă prin hotărâri judecătorești definitive, iar hotărârile judecătorești să fie anexate cererii.

73. Primele două condiții de admisibilitate sunt îndeplinite, întrucât în practica instanțelor judecătorești nu există un punct de vedere unitar cu privire la interpretarea și aplicarea art. 174 din Legea nr. 85/2014, coroborat cu art. 169 alin. (1), (2), (3) și (7), art. 173 alin. (2) și art. 180 din aceeași lege.

74. Astfel, unele instanțe au apreciat că procedura insolvenței poate fi închisă, în situația lipsei/ insuficienței bunurilor din averea debitorului, anterior soluționării definitive a acțiunii de atragere a răspunderii pentru intrarea în insolvență.

75. Alte instanțe au apreciat că, pentru a se dispune închiderea procedurii insolvenței, nu este suficient să fie îndeplinite cerințele prevăzute la art. 174 alin. (1) din Legea nr. 85/2014, ci trebuie ca acțiunea de atragere a răspunderii să fie definitiv soluționată.

76. De asemenea, este îndeplinită și cea de-a treia condiție de admisibilitate, prevăzută de art. 515 din Codul de procedură civilă, care impune ca dovada soluționării diferite a problemei de drept care face obiectul sesizării să se facă prin hotărâri definitive.

77. În acest sens se constată că au fost atașate actului de sesizare hotărâri judecătorești definitive cuprinzând soluțiile jurisprudențiale neunitare. Anexele I și II care însoțesc actul de sesizare fac dovada îndeplinirii condiției formale ca hotărârile judecătorești să fie anexate cererii.

78. În consecință, recursul în interesul legii îndeplinește condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 514 și 515 din Codul de procedură civilă, fiind exercitat de un subiect de drept cărui legea îi recunoaște legitimitatea procesuală și având ca obiect o problemă de drept pentru care s-a făcut dovada că a fost soluționată în mod diferit, prin hotărâri judecătorești definitive, pronunțate de instanțe judecătorești naționale.

X.2. Asupra fondului recursului în interesul legii

79. Din analiza prevederilor art. 174 din Legea nr. 85/2014 rezultă că, pentru a se putea dispune închiderea procedurii, este necesar să fie îndeplinite cumulativ următoarele trei condiții specifice:

(i) inexistența bunurilor în averea debitorului sau insuficiența acestora pentru acoperirea cheltuielilor administrative (aferente procedurii);

(ii) niciun creditor nu se oferă să avanseze sumele necesare acoperirii cheltuielilor administrative;

(iii) creditorii audiați într-o ședință de către judecătorul-sindic refuză să avanseze sumele necesare acoperirii cheltuielilor administrative sau nu se prezintă, deși au fost citați prin BPI.

80. Unul dintre principalele efecte ale închiderii procedurii este reglementat de art. 180 din Legea nr. 85/2014 și constă în descărcarea de orice îndatoriri sau responsabilități a organelor care aplică procedura (judecătorul-sindic, administratorul/lichidatorul judiciar), precum și a persoanelor care i-au asistat (specialiști/experti angajați pe parcursul procedurii). Descărcarea de obligații a organelor care aplică procedura înseamnă încetarea tuturor atribuțiilor legale ale acestora.

81. Potrivit normelor legale în vigoare, descărcarea de obligații a organelor care aplică procedura nu poate avea caracter parțial, ci doar total. Intenția legiuitorului este clară și rezultă din folosirea sintagmei "orice îndatoriri sau responsabilități", interpretarea gramaticală a textului art. 180 din Legea nr. 85/2014 conducând fără dubii la concluzia unei încetări integrale a atribuțiilor organelor care aplică procedura.

82. În cazul judecătorului-sindic, închiderea procedurii insolvenței marchează momentul dezinvestirii instanței cu privire la toate cererile de natură judiciară aferente procedurii insolvenței. Conform art. 45 alin. (1) lit. h) din Legea nr. 85/2014, una dintre principalele atribuții ale judecătorului-sindic este judecarea acțiunii de atragere a răspunderii membrilor organelor de conducere și/sau supraveghere din cadrul societății, precum și a altor persoane care au contribuit la ajungerea debitorului în insolvență, potrivit art. 169 din aceeași lege.

83. Așa cum s-a statuat în jurisprudența recentă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, acțiunea anterior menționată constituie parte integrantă din procedura insolvenței, poate fi exercitată doar în cadrul acestei proceduri, iar nu și după închiderea ei sau independent de procedură. Închiderea procedurii insolvenței, prin efectele pe care le generează, plasează acțiunea în răspundere în afara cadrului legal de exercitare. Așadar, premisele care circumstanțiază activarea răspunderii patrimoniale sunt reprezentate de existența și actualitatea procedurii de insolvență și de insuficiența activului necesar pentru plata pasivului debitorului insolvent (Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii nr. 14 din 27 iunie 2022, paragrafele 82-84).

84. O primă concluzie care se impune din considerentele anterioare este aceea că acțiunea în atragerea răspunderii pentru intrarea în insolvență trebuie soluționată de către judecătorul-sindic anterior dezinvestirii cu privire la toate atribuțiile sale prin sentința de închidere a procedurii.

85. În sprijinul acestei concluzii poate fi adusă ca argument de interpretare topica reglementării actuale, în comparație cu vechile legi ale insolvenței.

86. Astfel, Legea nr. 85/2014, în titlul II - "Procedura insolvenței", reglementează răspunderea pentru intrarea în insolvență în secțiunea a 8-a, iar încheierea procedurii în secțiunea a 9-a, imediat următoare.

87. În schimb, atât în Legea nr. 64/1995 privind procedura reorganizării judiciare și falimentului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cât și ulterior, în Legea nr. 85/2006, dispozițiile referitoare la răspunderea membrilor organelor de conducere pentru apariția stării de insolvență au fost incluse într-un capitol separat, situat după cel privind închiderea procedurii.

88. Doctrina juridică grefată pe reglementările anterioare evocate a considerat neinspirată reglementarea acțiunii în atragerea răspunderii după închiderea procedurii, întrucât dintr-o interpretare corectă a textelor de lege rezultă că răspunderea pentru ajungerea debitorului în stare de insolvență se stabilește de tribunal în cursul procedurii, înainte de închidere.

89. De aceea, opțiunea legiuitorului de a schimba topica normelor în Legea nr. 85/2014 nu poate fi considerată o coincidență, ci reprezintă o evoluție a reglementării, în acord cu opiniile exprimate în doctrină.

90. Aceeași interpretare a fost consacrată și în jurisprudența Curții Constituționale a României, care, pentru a respinge excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 138 alin. (6) din Legea nr. 85/2006 [corespondent art. 169 alin. (7) din Legea nr. 85/2014], a statuat că "toate acțiunile și cererile formulate în temeiul art. 138 din Legea nr. 85/2006 se soluționează înainte de închiderea procedurii" (Decizia nr. 363 din 25 iunie 2014, paragraful 23).

91. În continuare, o altă problemă care trebuie lămurită este dacă procedura insolvenței poate fi închisă după soluționarea de către judecătorul-sindic a cererii de atragere a răspunderii reglementate de art. 169 din lege, dar anterior rămânerii definitive a hotărârii astfel pronunțate.

92. Din interpretarea sistematică a normelor incidente rezultă că și după soluționarea în primă instanță a cererii de atragere a răspunderii și până la rămânerea definitivă a hotărârii în apel se păstrează în sarcina administratorului judiciar/lichidatorului judiciar anumite atribuții, a căror exercitare ar fi împiedicată ca efect al închiderii procedurii, deoarece practicianul în insolvență ar fi descărcat de orice îndatoriri sau responsabilități cu privire la procedură, debitor și averea lui sau creditorii.

93. Astfel, potrivit art. 169 alin. (7) din Legea nr. 85/2014, în cazul respingerii acțiunii, administratorul judiciar/lichidatorul judiciar care nu intenționează să formuleze apel împotriva acesteia are obligația de a notifica în acest sens comitetul creditorilor sau, în cazul în care nu a fost desemnat un comitet al creditorilor, adunarea creditorilor, pentru a da posibilitatea acestora să exercite calea de atac a apelului.

94. Atât în cazul în care apelul este formulat de administratorul judiciar/lichidatorul judiciar, cât și în situația admiterii cererii de atragere a răspunderii și exercitării apelului de către părât se impune menținerea legitimității procesuale a practicianului în insolvență în judecarea căii de atac, în vederea susținerii acțiunii și asigurării cadrului procesual în condiții de contradictorialitate.

95. În conformitate cu dispozițiile art. 43 alin. (3) din Legea nr. 85/2014, raportat la art. 480 alin. (3) teza a doua din Codul de procedură civilă, instanța de apel poate pronunța soluția anulării hotărârii judecătorului-sindic pronunțate în cererea de atragere a răspunderii, cu trimiterea cauzei spre rejudecare primei instanțe. În această situație, dacă procedura insolvenței ar fi închisă anterior rămânerii definitive a hotărârii judecătorului-sindic, rejudecarea ar avea loc în afara procedurii, într-un cadru nelegal, cu un judecător-sindic dezinvestit de soluționarea oricărei cereri de natură judiciară

aferente procedurii și cu un administrator judiciar/lichidator judiciar descărcat de atribuții.

96. Prin urmare, a doua concluzie care se impune este că, pentru a se putea închide procedura insolvenței în temeiul art. 174 din Legea nr. 85/2014, condițiile speciale indicate la paragraful 79 nu sunt suficiente, fiind necesară și îndeplinirea condiției generale a soluționării, prin hotărâre definitivă, a cererii de atragere a răspunderii cu care judecătorul-sindic a fost legal investit în timpul procedurii.

97. Faptul că art. 169 alin. (3) din Legea nr. 85/2014 prevede judecarea separată a cererii de atragere a răspunderii, cu formarea unui dosar asociat, nu înseamnă că această acțiune poate fi soluționată independent de procedura insolvenței. Această prevedere legală conține o măsură de administrare judiciară, care nu schimbă natura cererii de atragere a răspunderii ca fiind aferentă procedurii insolvenței.

98. De altfel, potrivit art. 142 alin. (2) din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1.375/2015, cu modificările și completările ulterioare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 970 din 28 decembrie 2015, dosarul de fond, în procedurile privind insolvența, este constituit din dosarul de bază și, dacă este cazul, din dosare asociate. În dosarul de bază se înregistrează cererile și se pronunță hotărârile privind următoarele momente ale procedurii insolvenței: a) deschiderea procedurii; b) opoziția la deschiderea procedurii; c) intrarea în faliment; d) confirmarea planului de reorganizare; e) confirmarea numirii administratorului/lichidatorului judiciar; f) închiderea procedurii.

99. În practică, pentru alte cereri (spre exemplu, judecarea acțiunilor pentru anularea unor acte ori operațiuni frauduloase, potrivit prevederilor art. 117-122 din Legea nr. 85/2014; judecarea acțiunii în anularea hotărârii adunării creditorilor), se constituie dosare asociate, fără a însemna că legiuitorul a prevăzut în cazul dosarelor asociate o procedură distinctă de soluționare.

100. Nici prevederile art. 173 alin. (2) din Legea nr. 85/2014 nu constituie un argument întemeiat în sensul primei opinii jurisprudențiale.

101. Textul art. 173 din Legea nr. 85/2014 reglementează executarea silită, după închiderea procedurii falimentului, a hotărârii pronunțate în timpul procedurii, prin care a fost admisă cererea de atragere a răspunderii patrimoniale pentru intrarea în insolvență. Faptul că sumele de bani obținute din executarea silită vor fi repartizate de către executorul judecătoresc, în temeiul tabelului definitiv consolidat de creanțe, pus la dispoziție de către lichidatorul judiciar, nu înseamnă că acțiunea de atragere a răspunderii întemeiate pe dispozițiile art. 169 din Legea nr. 85/2014 poate fi soluționată prin hotărâre definitivă și după închiderea procedurii, întrucât art. 173 din Legea nr. 85/2014 are în

vedere exclusiv executarea silită ce poate fi începută ulterior procedurii de faliment.

102. Posibilitatea efectuării executării silite, după închiderea procedurii falimentului și în afara acestei proceduri, a sumelor pe care pârâtul a fost obligat să le suporte din pasivul debitorului reprezintă o excepție de strictă interpretare, prevăzută de legiuitor pentru finalizarea etapei execuționale a unui proces de natură judiciară aferent procedurii insolvenței. Întrucât nu poate primi o interpretare extensivă, situația reglementată de art. 173 din Legea nr. 85/2014 presupune că hotărârea de atragere a răspunderii pentru intrarea în insolvență a fost pronunțată în timpul și în cadrul procedurii.

103. În concluzie, este corectă a doua orientare jurisprudențială, potrivit căreia, pentru a se închide procedura insolvenței, nu este suficient să fie îndeplinite cerințele prevăzute la art. 174 alin. (1) din Legea nr. 85/2014, ci trebuie ca acțiunea de atragere a răspunderii să fie definitiv soluționată.

ÎNA
În m
DEC

Admite recursul în interesul legii declarat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Iași și, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 174 din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, cu modificările și completările ulterioare, ale art. 173 alin. (2), precum și ale art. 180 din aceeași lege, stabilește că:

Procedura insolvenței nu poate fi închisă înainte de soluționarea prin hotărâre definitivă a acțiunii de atragere a răspunderii pentru intrarea în insolvență, formulată în temeiul art. 169 din Legea nr. 85/2014.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 517 alin. (4) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 12 decembrie 2022.

VIC
JUS'
GAI
Mag

Publicat în Monitorul Oficial cu numărul 64 din data de 26 ianuarie 2023